

Chương V

VIỆT NAM TỪ NĂM 1975 ĐẾN NĂM 2000

Bài 24

VIỆT NAM TRONG NĂM ĐẦU SAU THẮNG LỢI CỦA CUỘC KHÁNG CHIẾN CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC NĂM 1975

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học xong bài này, HS :

1. Về kiến thức

Hiểu và trình bày được :

– Tình hình hai miền đất nước sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

– Nhiệm vụ cách mạng nước ta trong năm đầu sau đại thắng mùa Xuân 1975 nhằm khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội, hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước.

2. Về kĩ năng

Rèn luyện kĩ năng phân tích, nhận định, đánh giá tình hình đất nước sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước và nhiệm vụ cấp bách của cách mạng cả nước trong năm đầu sau chiến tranh kết thúc, miền Nam vừa được giải phóng.

3. Về thái độ

Bồi dưỡng lòng yêu nước, tình cảm ruột thịt Bắc – Nam, tinh thần độc lập dân tộc, thống nhất Tổ quốc, niềm tin vào tiền đồ cách mạng.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

– Nội dung bài học đề cập đến giai đoạn lịch sử hơn một năm đầu sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, từ khi miền Nam hoàn toàn giải phóng (2 – 5 – 1975) đến khi đất nước thống nhất về mặt nhà nước, với tên gọi nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2 – 7 – 1976).

– Khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội ở hai miền Bắc – Nam cùng với hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước là những nhiệm vụ cấp bách trước mắt của cách mạng nước ta sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mĩ, cứu nước. Hoàn thành những nhiệm vụ đó sẽ tạo điều kiện để cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

2. Về phương pháp

Phân tích tình hình đất nước và nhiệm vụ cách mạng sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mĩ, cứu nước ; so sánh với tình hình đất nước và nhiệm vụ cách mạng sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Pháp.

III – THIẾT BỊ, TÀI LIỆU DẠY – HỌC

– Tài liệu tham khảo trong SGK.

– Tham khảo *Lịch sử Việt Nam từ 1975 đến nay*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, xuất bản các năm 1997 – 2002 (của Trần Bá Đệ).

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY – HỌC

1. Mở bài

Mở đầu bài mới, GV có thể đặt câu hỏi nêu vấn đề định hướng nhận thức của HS : Sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mĩ cứu nước, cách mạng nước ta đã thực hiện những nhiệm vụ cấp bách trước mắt nào ? (khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội ; hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước).

2. Dạy và học bài mới

Mục I – Tình hình hai miền Bắc – Nam sau năm 1975

Với đại thắng mùa Xuân năm 1975, cuộc kháng chiến chống Mĩ cứu nước kết thúc, miền Nam hoàn toàn giải phóng, cùng với miền Bắc tiếp bước đi lên chủ nghĩa xã hội. Trên đường đi lên, tình hình ở mỗi miền có nhiều thuận lợi và cũng có không ít khó khăn.

Dựa vào SGK, GV hướng dẫn HS nhận thức vấn đề theo hai nội dung :

– Tình hình miền Bắc : thuận lợi và khó khăn.

– Tình hình miền Nam : thuận lợi và khó khăn.

Mục II – Khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội ở hai miền đất nước

GV trình bày những nhiệm vụ cách mạng theo từng miền và nhấn mạnh : Những nhiệm vụ này được thực hiện đồng thời và phối hợp với nhau ở từng miền.

– Ở miền Bắc, nhiệm vụ trọng tâm là khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội. Những nhiệm vụ này bắt đầu được thực hiện từ sau Hiệp định Pari năm 1973 về Việt Nam. Thành tựu của miền Bắc trong khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội (SGK).

Miền Bắc còn thực hiện nhiệm vụ của căn cứ địa cách mạng cả nước, nghĩa vụ quốc tế đối với Lào và Campuchia trong giai đoạn cách mạng mới.

– Ở miền Nam, nhiệm vụ trọng tâm cũng là khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục và phát triển kinh tế – xã hội, ổn định tình hình ở những vùng mới giải phóng :

- + Thực hiện công tác tiếp quản vùng mới giải phóng.
- + Thành lập chính quyền cách mạng và đoàn thể quần chúng các cấp.
- + Tổ chức cho nhân dân trước đây bỏ ra các thành thị, hoặc bị dồn vào các "ấp chiến lược" được hồi hương, chuyển về nông thôn,...
- + Tuyên bố xoá bỏ bóc lột phong kiến, bước đầu thực hiện chính sách ruộng đất, đem lại quyền lợi cho nông dân.
- + Khôi phục sản xuất nông nghiệp, công nghiệp, thủ công nghiệp, thương nghiệp.
- + Các hoạt động văn hoá, giáo dục, y tế... được tiến hành khẩn trương từ những ngày đầu mới giải phóng.

Mục III – Hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước (1975 – 1976)

GV hướng dẫn HS nhận thức vấn đề theo bốn ý lớn :

– Tình hình chính quyền Nhà nước ở hai miền Bắc – Nam sau thắng lợi kháng chiến chống Mĩ, cứu nước : Kết thúc kháng chiến chống Mĩ, cứu nước, nước ta đã được thống nhất về mặt lãnh thổ nhưng ở mỗi miền Bắc – Nam tồn tại hình thức tổ chức nhà nước khác nhau : ở miền Bắc có Quốc hội, có Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hoà... ; ở miền Nam không có Quốc hội, mà chỉ có Chính phủ cách mạng lâm thời Cộng hoà miền Nam Việt Nam...

– Chủ trương về một nước Việt Nam thống nhất về mặt nhà nước.

GV nêu câu hỏi : Từ tình hình và do yêu cầu như thế nào mà Đảng đề ra chủ trương thống nhất đất nước về mặt nhà nước ?

Cần giúp cho HS nhận thức được ở mỗi miền tồn tại một hình thức tổ chức nhà nước khác nhau. Điều này trái với nguyện vọng của nhân dân cả nước về một chính phủ thống nhất, một cơ quan đại diện quyền lực chung cho nhân dân cả nước. Đáp lại nguyện vọng chính đáng đó, đồng thời cũng phù hợp với thực tế lịch sử dân tộc : "Nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một", tại Hội nghị Trung ương lần thứ 24 (9 – 1975), Đảng ta đã đề ra nhiệm vụ hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước.

– Quá trình thực hiện thống nhất đất nước về mặt nhà nước :

+ Hai miền Bắc – Nam họp Hội nghị Hiệp thương chính trị thống nhất đất nước từ ngày 15 đến ngày 21 – 11 – 1975 đã nhất trí hoàn toàn chủ trương, biện pháp nhằm thống nhất đất nước về mặt nhà nước.

+ Tổng tuyển cử bầu Quốc hội chung được tiến hành trong cả nước vào ngày 25 – 4 – 1976.

+ Quốc hội khoá VI của nước Việt Nam thống nhất họp kì đầu tiên từ ngày 24 – 6 đến ngày 3 – 7 – 1976 đã thông qua và quyết định nhiều vấn đề về một nước Việt Nam thống nhất :

- Thông qua chính sách đối nội, đối ngoại của nước Việt Nam thống nhất.
- Quyết định tên nước là *Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam*.
- Quyết định Quốc huy, Quốc kì, Quốc ca.
- Quyết định Thủ đô là Hà Nội, thành phố Sài Gòn – Gia định đổi tên là *Thành phố Hồ Chí Minh*.

• Bầu các cơ quan, chức vụ cao nhất của Nhà nước, bầu Uỷ ban dự thảo Hiến pháp (Hiến pháp của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam chính thức được Quốc hội thông qua ngày 18 – 12 – 1980).

- Ở địa phương, Quốc hội quyết định tổ chức thành ba cấp chính quyền.

– Về ý nghĩa của việc hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước, GV hướng dẫn HS nắm vấn đề như trong SGK.

3. Sơ kết bài học

Trong hơn năm đầu sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mĩ, cứu nước, đất nước ta đã thống nhất về mặt lãnh thổ, tiến tới hoàn thành thống nhất về mặt nhà nước ; hậu quả nặng nề của chiến tranh và của chủ nghĩa thực dân mới sớm được khắc phục ; kinh tế – văn hoá bị chiến tranh tàn phá được phục hồi và bước đầu phát triển, tất cả đã tạo cơ sở và điều kiện để cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

4. Gợi ý trả lời câu hỏi và bài tập cuối bài

Câu 1. GV hướng dẫn để HS nêu được chủ trương, biện pháp của Đảng và chính quyền cách mạng nhằm giải quyết những nhiệm vụ cấp bách ở miền Bắc và miền Nam.

Câu 2. Về ý nghĩa của việc thống nhất đất nước về mặt nhà nước, HS trả lời như trong SGK, có thể phân tích thêm :

– Hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước là yêu cầu tất yếu khách quan của sự phát triển cách mạng Việt Nam và kết quả giành được đó thể hiện lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết dân tộc, ý chí thống nhất Tổ quốc, quyết tâm xây dựng một nước Việt Nam độc lập và thống nhất của toàn thể nhân dân ta (ý này mở rộng thêm nội dung trong SGK).

– Hoàn thành thống nhất đất nước về mặt nhà nước đồng thời đã tạo những điều kiện chính trị cơ bản để phát huy sức mạnh toàn diện của đất nước, những điều kiện thuận lợi để cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội, những khả năng to lớn để bảo vệ Tổ quốc và mở rộng quan hệ quốc tế với các nước.

V – TÀI LIỆU THAM KHẢO

Nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

"Nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một!". Lịch sử Việt Nam mấy nghìn năm nay là lịch sử của một nước thống nhất, một đại gia đình dân tộc thống nhất, là lịch sử không ngừng đấu tranh đánh bại mọi thế lực xâm lược và chia cắt.

Từ ngày đế quốc Mĩ áp đặt chủ nghĩa thực dân mới ở miền Nam, độc lập và thống nhất trở thành ý chí sắt đá, thành nguyện vọng thiêng liêng của đồng bào và chiến sĩ ta trong cuộc chiến đấu chống Mĩ, cứu nước. Thắng lợi vĩ đại mùa Xuân năm 1975 giành lại độc lập hoàn toàn cho Tổ quốc cũng đương nhiên khôi phục lại sự thống nhất nước nhà.

... Nhận thức được sâu sắc nhiệm vụ chính trị của giai đoạn mới và đại diện đầy đủ tình cảm, ý chí và nguyện vọng của toàn dân từ Nam đến Bắc, từ cuối năm 1975, Đảng và Nhà nước ta đã khẩn trương thực hiện những hoạt động cần thiết để hoàn thành thống nhất nước nhà về mặt nhà nước. Cuộc Tổng tuyển cử tiến hành ngày 25 – 4 – 1976 là sự biểu thị hùng hồn ý chí của toàn dân ta đối với việc xây dựng một nước Việt Nam độc lập, thống nhất và xã hội chủ nghĩa.

Vào kì họp lịch sử của Quốc hội chung của cả nước, Quốc hội khoá VI đã long trọng tuyên bố thống nhất nước nhà và lấy tên nước là Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam".

(Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IV của Đảng*, NXB Sự thật, H.,1977)